

Důvodová zpráva

Kultura je ve společnosti silným faktorem s velkým potenciálem ovlivnit život lidí a spojit jeho různé stránky. Státní kulturní politika 2026–2030+ představuje základní strategický dokument pro kulturní a kreativní sektor a jeho podoblasti na dané období. Dokument není určen jen ministerstvu kultury a jím zřizovaným organizacím, ale slouží jako rámec spolupráce pro všechny územní samosprávy, veřejné instituce, kulturní organizace, kreativní profesionály i širší občanskou společnost.

Státní kulturní politika nevnímá kulturu pouze jako agendu, která stojí peníze, ale jako sektor, do kterého stojí za to investovat. Klade důraz na hledání úspor, efektivní využívání dostupných zdrojů a zajišťování prostředků z nových zdrojů včetně soukromých.

Vzniká na základě Metodického doporučení Ministerstva pro místní rozvoj ČR jako dlouhodobý vrcholový zastřešující strategický dokument. Stanovuje vizi, tři prioritní oblasti, deset strategických cílů a dvacet šest specifických cílů. Do tvorby dokumentu byly zapojeny desítky odborníků z různých oborů kulturního a kreativního sektoru a ze všech regionů ČR.

Analytická část

Státní kulturní politika 2026–2030+ reaguje na souhrnnou analýzu, která byla pro tento účel zpracována. Ta zkoumá 14 průřezových témat, která jsou společná pro všechny obory kultury. Její snahou je zmínit nejdůležitější trendy, výzvy a události posledních několika let, které jsou podstatné pro další směřování české kultury. Analytická část je součástí přílohy předkládaného materiálu.

Průřezová témata by se dala rozdělit do tří kategorií:

Strategické a řídicí nástroje: Zahrnují všechny nástroje státní intervence a koordinace. Jsou to páky, kterými stát určuje směr a rozsah své kulturní politiky.

Infrastruktura a kapacity: Zahrnují lidské, fyzické a institucionální zdroje i propojení napříč obory – tedy „zázemí kultury“, včetně základních podmínek pro poskytování kulturních služeb jako je bezpečnost a dostupnost kultury ve všech regionech.

Společenský rámec a rozvoj kvality:

Tyto kapitoly reflektují, komu kultura slouží, jak přispívá k rozvoji společnosti a jaké principy naplňuje. Promítají se zde také zásadní trendy ve všech oblastech kultury.

Návrhová část

Státní kulturní politika 2026–2030+ formuluje vizi, podle níž má být v roce 2030 kultura v České republice dostupná, inovativní a kvalitně zajištěná a přispívat k odolnosti společnosti. Tato vize je konkretizována prostřednictvím tří prioritních oblastí, které reflektují hlavní směry kulturní politiky státu. Každá prioritní oblast je dále rozpracována do konkrétních strategických cílů a navazujících specifických cílů, k nimž jsou přiřazena příkladová opatření. Návrhová část tak zahrnuje tři prioritní oblasti a deset strategických cílů:

Priorita 1: Kultura jako přirozená součást života

Chceme-li, aby kultura v České republice přispívala ke kvalitě života každého z nás, musí se stát přirozenou součástí našeho života. Proto musíme zvýšit její dostupnost, posilovat vzdělanost a lépe poznat a systematicky rozvíjet publikum (tzn. návštěvníky, diváky, posluchače i účastníky).

Strategický cíl 1.1 Zvýšit dostupnost a přístupnost kultury

Kultura musí být pro všechny – bez fyzických, sociálních a mentálních bariér. To vyžaduje cílenou podporu kulturní infrastruktury a programů s ohledem na specifické potřeby jednotlivých typů území, cenově dostupnou nabídku a zapojení znevýhodněných skupin obyvatel.

Strategický cíl 1.2 Posilovat celoživotní učení, kreativitu a mediální gramotnost

Kultura a vzdělávání se vzájemně posilují. Kreativní učení, mediální gramotnost a programy proti dezinformacím staví na partnerství škol a kulturních institucí, podporují empatii a připravují občany na neustále rychleji se měnící svět. Cílem kulturní politiky je učinit z kultury přirozený nástroj celoživotního učení pro všechny věkové i sociální skupiny.

Strategický cíl 1.3 Poznat a systematicky rozvíjet publikum

Bez hluboké znalosti stávajícího publika nelze plánovat ani oslovovat publikum nové. Kultura se musí otevřít – jak novým postupům v práci s publikem, tak např. lidem, kteří s kulturou ztrácejí kontakt. Pouze tak dokáže kultura sdílet společnou evropskou kulturní identitu a kulturní dědictví srozumitelným způsobem.

Priorita 2: Sebevědomý kulturní a kreativní sektor

Sebevědomý kulturní a kreativní sektor pro své fungování potřebuje zejména kvalitní infrastrukturu, spravedlivé pracovní podmínky, stabilní financování a srozumitelný a stabilní legislativní rámec pro rozvoj a podporu tvůrčí a umělecké činnosti, včetně podpory působení organizací zastupujících zájmy autorů, umělců a dalších pracovníků v kulturní a kreativní

oblasti. V neposlední řadě potřebuje posílit oblast ochrany a bezpečnosti, včetně kyberbezpečnosti a boje proti pirátství.

Strategický cíl 2.1 Budovat kvalitní kulturní zázemí

Stabilní kulturní a kreativní sektor potřebuje moderní, udržitelnou a regionálně vyváženou infrastrukturu. Investice do knihoven, komunitních i kulturních center, kulturních domů, divadelních prostorů, koncertních sálů, kin, muzeí a galerií, kulturních památek i depozitářů a další potřebné infrastruktury včetně kvalitního vybavení a digitálního zázemí sníží regionální nerovnosti a zajistí, že kultura ob stojí i v době klimatických výzev. Kvalitní technické podmínky jsou předpokladem špičkových programů i bezpečného uchování kulturního dědictví.

Strategický cíl 2.2 Posílit pozici kultury na trhu práce

Důstojné mzdy, platy, honoráře, férové podmínky a kariérní rozvoj udrží talentované lidi v oboru. Kodex férové praxe UNESCO, poradenské služby pro OSVČ, „druhá kariéra“ umělců či celoživotní učení zvyšují atraktivitu sektoru a posilují jeho profesionalitu a odolnost.

Strategický cíl 2.3 Nastavit předvídatelný systém podpory kultury

Kulturní instituce a organizace potřebují víceleté plánování a mix veřejných, soukromých i evropských zdrojů. Reforma grantů, posílení vícezdrojového financování a jasný legislativní rámec sníží závislost na jednorázových dotacích a umožní strategický rozvoj celé oblasti.

Strategický cíl 2.4 Posílit ochranu a bezpečnost v kultuře

Rostoucí kybernetické hrozby, digitální pirátství, klimatická krize, organizovaný zločin i riziko války vyžadují systémovou ochranu lidí, budov, sbírek i dat. Standardy krizové připravenosti, kyberbezpečnosti a evakuační plány chrání kulturní dědictví i prostory pro živou kulturu a zaručují, že kultura bude oporou společnosti i v mimořádných situacích.

Priorita 3: Spolupráce a připravenost na změny

Má-li kultura mít zásadní vliv na společenskou odolnost, musíme budovat kulturní a kreativní sektor, který bude připraven pružně reagovat na změny a krize a který zároveň dokáže vnímat širší kontext a ekosystém, v němž se odehrává.

Strategický cíl 3.1 Strategicky rozvíjet kulturu

Kultura musí být řízena na základě dat a dlouhodobých strategií. Navázání na Národní plán obnovy v oblasti krajských strategií KKO, mezíresortní koordinace a motivace jednotlivých oborů k systémovým inovacím zajistí, že sektor bude flexibilní, efektivní a schopný reagovat na společenské výzvy.

Strategický cíl 3.2 Naplňovat inovační potenciál kultury

Věda a výzkum, digitalizace a umělá inteligence přinášejí nové formy tvorby i podnikání. Propojování kulturního a kreativního sektoru s průmyslem a výzkumem zvýší konkurenceschopnost a rozšíří export české kultury. Kulturní politika musí zajistit, aby tento dynamický rozvoj byl veden právně a eticky a aby byl využit rovněž potenciál uměleckého výzkumu.

Strategický cíl 3.3 Zintenzivnit spolupráci

Úspěch kulturní politiky stojí na silnější pozici kultury napříč ostatními sektory. Pozice kultury bude tak silná, jak silná bude spolupráce napříč ministerstvy, územní samosprávou, veřejnými institucemi, kulturními organizacemi, kreativními profesionály i širší občanskou společností. Jen vzájemným partnerstvím bude možné naplnit potenciál kultury jako dynamické, inkluzivní a odolné oblasti veřejného života.

Každý strategický cíl se dále rozpadá na specifické cíle a vybraná opatření – ta jsou součástí samotné státní kulturní politiky.

Přílohou předkládaného materiálu je Rámcový plán implementace. Podrobný Plán implementace Státní kulturní politiky 2026–2030+ bude rozpracován samostatně dle metodiky Ministerstva pro místní rozvoj pro přípravu veřejných strategií a v souladu s principy řízení veřejných politik. Bude vládě předložen do 29. června 2026 a bude obsahovat konkrétní opatření, termíny, indikátory, odpovědné gestory a spolupracující subjekty

Průběh přípravy

Příprava dokumentu probíhala od počátku roku 2025 a byla založena na kombinaci analytických prací a široké participace odborné veřejnosti. Analytickou část zpracoval expertní tým složený ze zástupců Ministerstva kultury, NIPOS a Institutu umění – Divadelního ústavu, kteří k 1. 7. 2025 vytvořili novou instituci Národní institut pro kulturu (NIK).

V rámci participační fáze proběhlo pět tematicky zaměřených kulatých stolů a tři online odborné panely. Diskusí se zúčastnili zástupci profesních organizací, kulturních institucí, veřejné správy, krajů i mládeže. Součástí procesu byla rovněž dotazníková šetření a individuální konzultace. Návrhová část byla formulována na základě těchto výstupů a pod vedením náměstka ministra kultury MgA. Davida Kašpara byla schválena Řídícím výborem a Garanční radou.

Finanční dopady

Schválení strategického dokumentu nezakládá přímé nároky na státní rozpočet. Potenciální finanční dopady se mohou objevit v souvislosti s realizací konkrétních opatření, která budou rozpracována v navazujícím plánu implementace a budou předmětem následných rozpočtových jednání.

Legislativní dopady

Strategie nemá přímé legislativní dopady.

Ostatní dopady

Strategie má pozitivní dopad na rovné příležitosti prostřednictvím opatření podporujících dostupnost kultury a kulturní participaci. Nemá negativní dopad na životní prostředí a nemění podmínky výkonu veřejné správy.

Návrh usnesení

Vláda schvaluje dokument **Státní kulturní politika 2026–2030+** jako strategický rámec pro rozvoj kultury v ČR a ukládá ministru kultury zajistit jeho realizaci.